

KÄNSÖ FLORA 1996

Lill Weibull

KÄNSÖ FLORA

Under ett par dagar i juli 1994, i maj-juni-juli 1995 och två veckor i juli 1996 har jag haft förmånen att få vistas på Känsö och inventera floran där.

Då jag först kom dit gick jag under ledning av kapten Gustav Lundberg, sen fick jag ströva runt på egen hand och anteckna allt jag kände igen, leta i floran och examinera. Gustav Lundberg och jag har också tillsammans lett promenader med gäster på ön, då G L har pratat om öns historia och jag om växterna och i viss mån om fåglar. Första kvällen jag var på ön fick jag se ett häckande berguvspår med två ungar. Att det kändes överväldigande behöver inte poängteras.

Det har varit roligt och berikande att få vistas så mycket på ön. Jag har själv lärt mig mycket om floran och det har känts glädjande att få dela med sig av detta till unga och gamla som gästat ön.

Innan jag kom till Känsö hade jag läst kyrkoadjunkt John Erikssons skrivelse om floran 1966. Nu kunde jag jämföra och se vilka förändringar som skett sedan hans besök. De arter, som han påpekar hade försvunnit sedan Carl Skottsbergs inventering 1934, har jag inte heller kunnat hitta. Jag har inte heller hittat någon kamomillkulla, *Anthemis cotula* som J E funnit vid hamnen. Han kallar den surkulla, vilket är ett gammalt namn.

Ett träd som många "Känsökännare" skriver om är asklönn. Trädet går ej att finna, däremot finns ett par ex av traslind och man kan inte låta bli att fundera. Har det från början blivit en förväxling, som sen har fått hänga med, eller har det funnits en asklönn som sedan av någon anledning försvunnit?

Marrispen, som blivit ett slags signum för Känsö, var anledning till att professor Skottsberg begärde att ön skulle fridlysas. Den växte då på 1930-talet på en yta av "flera m²". Då John Eriksson kom till ön hade ytan utökats till c:a 10 m² och nu finns den på flera ställen och täcker säkert 100 m².

I ruderatmark vid hamnen och nedanför tornet har nya arter t ex gul och vit sötväppling, revormstörel och gråbinka vuxit upp. I år har jag hittat sju ex av nattviol, som ej tidigare observerats.

Påtagligt i år är att antalet blommor är betydligt färre än förra året. En lång, kall, torr vinter och en ovanligt sen vår visar tydlig påverkan på växtligheten. Styvmorsviolerna finns det dock gott om. Strandkvannen har inte påverkats utan finns i riklig mängd.

Många arter, t ex brandlilja, brunröd daglilja, blå-lila iris (som jag inte kan bestämma), de flesta träden t ex bok, lind, ask, hästkastanj, kanadensisk kustgran, traslind har planterats av människor som bott här eller gästade ön troligen under karantänstiden. Lindarna nära husen skadades vid en brand 1965 men grönskar trots detta frodigt även i år. Nya skulle dock behöva planteras.

Något som är värt att observera är att ön är så ren och fri från skräp. Här hittar man inte som på nästan alla andra öar glas, plast, papper. Dels beror det naturligtvis på att det råder landstigningsförbud men mest på att militärerna älskar sin ö och sätter en ära i att hålla den fin. Det känns att alla tycker om att vara här och jag är glad att jag har fått vara en av dem.

Känsö i juli 1996

Lill Weibull

Artlista bifogas

K Ä N S Ö F L O R A

Växter antecknade under besök på Känsö 5 - 7 juli, 1 sept 1994,
3 - 9 maj, 29 maj, 10 juni, 2 - 15 juli 1995, 28 juni-12 juli -96

Den systematiska ordningen i Mossberg/ Stenberg "DEN NORDISKA
FLORAN" har följts

Åkerfräken	<i>Equisetum arvense</i>
Skogsfräken	<i>E. sylvaticum</i>
Örnbräken	<i>Pteridium aquilinum</i>
Hultbräken	<i>Thelypteris phegopteris</i>
Svartbräken	<i>Asplenium trichomanes</i>
Majbräken	<i>Athyrium filix - femina</i>
Träjon	<i>Dryopteris filix - mas</i>
Skogsbräken	<i>D. carthusiana</i>
Lundbräken	<i>D. dilatata</i>
Ekbräken	<i>Gymnocarpium dryopteris</i>
Stensöta	<i>Polypodium vulgare</i>
Gran	<i>Picea abies</i>
Vitgran	<i>P. glauca</i>
Kanadensisk kustgran	
Idegran	<i>Taxus baccata</i>
Tall	<i>Pinus sylvestris</i>
Bergtall	<i>P. mugo</i>
Svarttall	<i>P. nigra</i>
En	<i>Juniperus communis</i>
Gråvide	<i>Salix cinerea</i>
Bindvide	<i>S. aurita</i>
Sälg	<i>S. caprea</i>
Kryppvide	<i>S. repens</i>
Asp	<i>Populus tremula</i>
Poppel	<i>P. nigra</i>
Pors	<i>Myrica gale</i>
Vårtbjörk	<i>Betula pendula</i>
Glasbjörk	<i>B. pubescens</i>
Klibbal	<i>Alnus glutinosa</i>
Gråal	<i>A. incana</i>
Hassel	<i>Corylus avellana</i>
Bok	<i>Fagus sylvatica</i>
Ek	<i>Quercus robur</i>
Bergek	<i>Q. petraea</i>
Alm	<i>Ulmus glabra</i>
Brännässla	<i>Urtica dioica</i>
Trampört	<i>Polygonum aviculare</i>
Vattenpilört	<i>P. amphibium</i>
Åkerpilört	<i>P. persicaria</i>
Vanlig pilört	<i>P. lapathifolium</i>
Åkerbinda	<i>Fallopia convolvulus</i>
Gårdsskräppa	<i>Rumex longifolius</i>
Krusskräppa	<i>R. crispus</i>
Tomtskräppa	<i>R. obtusifolius</i>
Ångssyra	<i>R. acetosa</i>
Bergsyra	<i>R. acetosella</i>
Strandbeta	<i>Beta vulgaris</i>

Svinmälla
Fiskmälla
Strandmälla
Vägmälla
Spjutmälla
Glasört
Saltört
Sandnarv
Skogsnarv
Saltarv
Vatarv
Grässtjärnblomma
Hönsarv
Vårarv
Knutnarv
Sylnarv
Krypnarv
Grönknavel
Vitknavel
Åkerspängel
Rödnarv
Saltnarv
Havsnarv
Gökblomster
Tjärblomster
Backglim
Strandglim
Bergglim
Såpnejlika
Backnejlika
Vitsippa
Kabbleka
Smörblomma
Majsmörblomma
Revsmörblomma
Svalört
Akleja
Berberis
Jordrök
Vägsenap
Backtrav
Bergkårel
Sommargyllen
Ångsbräsma
Lundtrav
Nagelört
Skörbjuggsört
Lomme
Gatkrassing
Peningört
Kürsenap
Marviol
Strandkål
Kärleksört
Vit fetknopp
Gul fetknopp
Mandelblomma
Krusbär
Älgört
Hallon
Blåhallon
Björnbär

Chenopodium album
C. polyspermum
Atriplex littoralis
A. patula
A. prostrata
Salicornia europaea
Suaeda maritima
Arenaria serpyllifolia
Moehringia trinervia
Honckenya peploides
Stellaria media
S. graminea
Cerastium fontanum
C. semidecandrum
Sagina nodosa
S. subulata
S. procumbens
Scleranthus annuus
S. perennis
Spargula arvensis
Spergularia rubra
S. marina
S. media
Lýchnis flos-cuculi
L. viscaria
Silene nutans
S. maritima
S. rupesstris
Saponaria officinalis
Dianthus deltooides
Anemone nemorosa
Caltha palustris
Ranunculus acris
R. auricomus
R. repens
R. ficaria
Aquilegia vulgaris
Berberis vulgaris
Fumaria officinalis
Sisymbrium officinale
Arabis thaliana
Erysimum hieracifolium
Barbarea vulgaris
Cardamine pratensis
Arabis hirsuta
Erophila verna
Cochlearia officinalis
Capsella bursa-pastoris
Lepidium ruderale
Thlaspi arvense
Diplotaxis muralis
Cakile maritima
Crambe maritima
Sedum telephium
S. album
S. acre
Saxifraga granulata
Ribes uva-crispa
Filipendula ulmaria
Rubus idaeus
R. caesius
R. plicatus

Vresros
Stenros
Nyponros
Hartsros
Småborre
Humleblomster
Nejlikrot
Kräklöver
Gåsört
Femfingerört
Blodrot
Smultron
Backsmultron
Daggkäpa
Äpplé
Päron
Rönn
Oxel
Oxbär
Rundhagtorn
Trubbhagtorn
Slån
Sötkörsbär
Hägg
Kråkvicker
Duvvicker
Sparvvicker
Häckvicker
Gulvial
Backvial
Stallört
Vit sötväppling
Gul sötväppling
Vitklöver
Jordklöver
Harklöver
Rödklöver
Käringtand
Getväppling
Harsyra
Mjuknäva
Sparvnäva
Fliknäva
Stinknäva
Skatnäva
Jungfrulin
Vildlin
Revormstörel
Kärrtörel
Lönn
Tysk lönn
Hästkastanj
Getapel, Vägtorn
Brakved
Bohuslind
Lind
Traslind
Parklind
Rödmalva
Äkta Johannesört
Fyrkantig Johannesört

Rosa rugósa även vit
R. canína
R. dumális
R. villósa
Agrimónia eubatória
Geum rivále
G. urbánum
Potentilla palústris
P. anserína
P. argénta
P. erécta
Fragária véscá
F. víridis
Alchemilla vulgáris
Malus doméstica
Pyrus commúnis
Sorbus aucupária
S. intermédia
Cotoneáster integérrimus
Crataégus laevigáta
C. monógyna
Prunus spinósa
P. ávium
P. padus
Vícia cracca
V. hirsúta
V. tetraspérma
V. sépium
Láthyrus praténsis
L. sylvéstris
Onónis arvénsis
Melilótus álba
M. officinális
Trifólium répens
T. campéstre
T. arvénsé
T. praténsé
Lótus corniculátus
Anthýllis vulnerária
Óxalis acetosélla
Geránium molle
G. pusíllum
G. disséctum
G. robertiánum
Eródium cicutárium
Polýgala vulgáris
Linum cathárticum
Euphórbia helioscónia
E. palústris
Acer platanóides
A. pseudoplátanus
Aésculus hippocástanum
Rhamnus cathárticus
Frángula alnus
Tília platyphýllos
T. cordáta
T. platyphýllos s. laciniáta
T. vulgáris
Malva sylvéstris
Hypericum perforátum
H. maculátum

Underviol
Skogsviol
Ängsviol
Kärrviol
Luktviol
Styvmonsviol
Päckelblomster
Rallarros, Njökört
Rosendunört
Bergdunört
Hönsbär
Murgröna
Hundkäv
Bockrot
Kirsål, Kers
Vildpersilja
Krussilja
Strandloka
Strätta
Strandkvanne
Kärrsilja
Ljung
Lingon
Blåbär
Odon
Kråkbär
Gullviva
Videört, Strandlysing
Skogsstjärna
Strandkrypa
Strandtrift
Bohusmarrisp
Ask
Syren
Vintergröna
Vattenmåra
Gulmåra
Stormåra
Snärjmåra
Snärvinde
Vallört
Åkerförgätmigej
Backförgätmigej
Skogsförgätmigej
Sumpförgätmigej
Blåsuga
Vitolister
Rödplister
Flikolister
Brunört
Jordreva
Strandklo
Nattskatta
Besksöta
Flenört
Gulsporre
Fingerborgsblomma
Strandveronika
Teveronika
Ärenpris
Majveronika
Trädgårdsveronika

Viola mirabilis
V. riviniána
V. canína
V. calústris
V. odoráta
V. trícólor
Lythrum salicária
Boilóbium angustifólium
E. hirsútum
E. montánum
Cornus suecica
Hédera hélix
Anthrísacus sylvéstris
Pimpinélla saxífraga
Aegopódium podagrária
Aethúsa cynápium
Selínium carvifólia
Ligústicum scóticum
Angélica sylvéstris
A. litorális
Peucedánum balústre
Callúna vulgáris
Vaccínium vitis-idaea
V. myrtillus
V. uligonósum
Empetrum nígrum
Prímula véris
Lysimáchia vulgáris
Trientális eurobaea
Glaux marítima
Arméria marítima
Limónium húmile
Fráxinus excélsior
Syrínga vulgáris
Vinca mínor
Gálium balústre
G. vérum
G. álbum
G. aparíne
Calystégia scéium
Sýmchyttum officinále
Myosótis arvénse
M. ramosíssima
M. sylvática
M. laxa
Ajúga pyramidális
Lámium álbum
L. purpúreum
L. híbridum
Prunélla vulgáris
Glechóma hederácea
Lýcopus eurobaeus
Solánium nígrum
S. dulcamára
Scrophulária nodósa
Linária vulgáris
Digitális purpúrea
Verónica longifólia
V. chamaédrys
V. officinális
V. serpyllifólia
V. pérsica

Angskovall
Groblad
Svartkämpar
Gulkämpar
Olvon
Snöbär
Vildkaprifol
Skogstry
Vårklynne
Vänderot
Angsvädd
Blåklocka
Knölklocka
Gullris
Tusensköna
Strandaster
Gräbinka
Sumponoppa
Åkerkulla
Nysört
Röllika
Baldersbrå
Kustbaldersbrå
Gatkamomill
Prästkrage
Renfana
Gräbo
Hästhov
Korsört
Klibbkorsört
Bergkorsört
Kardborre
Åkertistel
Kärrtistel
Vägtistel
Rödklint
Blaklint
Höstfibbla
Svinrot, Kornfibbla
Kålmolke, Mjölktistel
Åkermolke
Skogssallat
Maskros
Harkål
Gräfibbla
Hagfibbla
Flockfibbla
Havssälting
Värlök
Brandlilja
Brunröd daglilja
Pärlhyacint
Gräslök
Backlök
Skogslök
Sandlök
Liljekonvalj
Ekorrbär
Getrams
Storrans

Melamóyrum pratense
Plantágo major
P. lanceoláta
P. marítima
Vibúrnur ópulus
Symphoricárus rivuláris
Lonicéra periclymenum
L. xylósteum
Valerianélla locústa
Valeríana officinális
Succísa praténsis
Campánula rotundifólia
C. rapunculoides
Solidágo virgáurea
Bellis perénnis
Aster tribólíum
Erígeron acer
Gnaphálium uliginósum
Ánthemis arvénsis
Achilléa ptármica
A. millefólium
Matricária perforáta
M. marítima
Chamomílla suavéolens
Leucánthemum vulgáre
Tanacétum vulgáre
Artemísia vulgáris
Tussilágo fárfara
Senécio vulgáris
S. viscósus
S. sylváticus
Árctium minus
Círcium arvénse
C. palústre
C. vulgáre
Centauréa scéa
C. cýanus
Leóntodon autumnális
Scorzonéra húmilis
Sónchus oleráceus
S. arvénsis
Lactúca murális
Taráxacum grupp Vulgária
Lápsana comúnis
Hierácium pilosélla
H. grupp Vulgatifórmia
H. umbellátum
Triglóchin marítima
Gágea lútea
Lílium bulbíferum
Hemerocállis fulva
Múscari botryoídes
Állium schoenóprasum
A. oleráceum
A. scorodóprasum
A. vineále
Convallária majális
Maiánthemum bifólium
Polygónatum odorátum
P. multiflórum

Svärdslilja
Iris
Veketåg
Knapptåg
Stubbtåg
Salttåg
Syltåg
Löktåg
Ryltåg
Vägtåg
Angsfryle
Knippfryle
Vitfryle
Värfryle
Färsvingel
Rödsvingel
Engelskt rajgräs
Vitgröe
Angsgröe
Berggröe
Lundgröe
Saltgräs
Revtigt saltgräs
Hundäxing
Darrgräs
Taklosta
Foderlosta
Luddlosta
Strandråg
Lundelm
Kvickrot
Knylhavre
Tuvtätel
Krustätel
Värtätel
Luddtätel
Värbrodd
Brunven
Bergven
Rödven
Kryppen
Sandrör
Bergrör
Angskavle
Vass
Knägräs
Stagg
Blätätel
Havssäv
Angsull
Tuvull
Piggstarr
Sandstarr
Plattstarr
Flaskstarr
Hirsstarr
Blekstarr

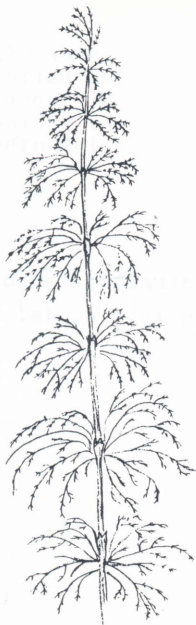
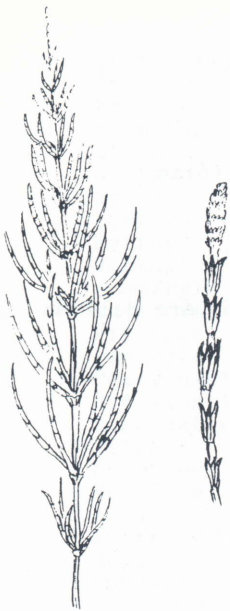
Iris pseudácorus
I. Sibírica ?
Juncus effúsus
J. conglomerátus
J. compréssus
J. gerárdi
J. ténuis
J. bulbósus
J. articulátus
J. bufónius
Lúzula multiflóra
L. campéstris
L. luzuloídes
L. pilósa
Festúca ovína
F. rubra
Lólium perénne
Poa ánnua
P. praténsis
P. compréssa
P. nemorális
Puccinélia retrofléxa
P. marítima
Dáctylis glomeráta
Briza média
Bromus tectórum
B. inérmis
B. hordeáceus
Léymus arenárius
Élymus canínus
E. repens
Arrhenátherum elátius
Deschámpsia cespitósa
D. flexuósa
Áira oraécox
Holcus lanáta
Anthoxánthum odorátum
Agróstis canína
A. vineális
A. capilláris
A. stolonífera
Ammóphila arenária
Calamagróstis epigéios
Aloocúrus praténsis
Phragmites austrális
Danthónia decúbens
Nárdus stricta
Molína caerúlea
Scirpus marítimus
Eriophórum angustifólium
E. vaginátum
Carex spicáta
C. arenária
C. dísticha
C. rostráta
C. panícea
C. palléscens

Hundstarr
Loppstarr
Harstarr
Stjärnstarr
Nattviol

Carex nígra
C. pulicáris
C. leporína
C. echináta
Platanthéra bifólia

Tack till Ingvar Nordin, Birgitta Herloff och Lars Hellman
som hjälpt mig med det jag inte kunde!

Lill Weibull

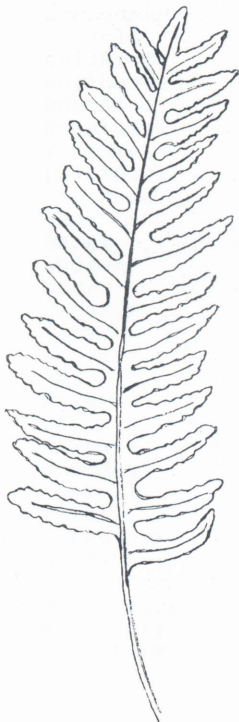

Akerfräken, *Equisetum arvense*

Skogsfräken, *E. sylvaticum*

Alla växter har inte blommor men ofta vackra blad. Titta på ormbunksväxter och jämför dem med varandra. Fräken tillhör ormbunksväxterna. De får inga blommor eller frön. De sprids med hjälp av sporer i ett ax. Det finns flera olika sorters fräken. Här är två som är vanliga. Stjälkarna är ihålliga och har tunna, trädlika blad i kransar. Skogsfräken liknar en liten gran

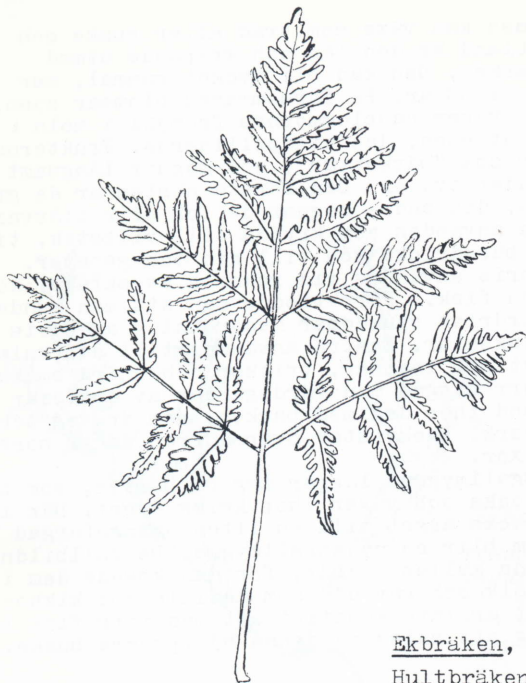
arvense betyder aker
sylvaticum betyder skog

Stensöta, *Polypodium vulgare*

Stensöta är vanlig. den växer ofta på bergväggar, i skrevor och vid stenar. På undersidan av bladen sitter sporsamlingar, som den förökar sig med. Titta med luppen.

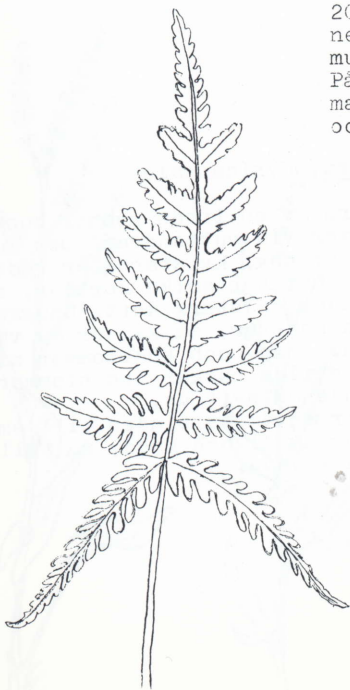
vulgare betyder att den är vanlig

Ekbräken, *Gymnocarpium dryopteris*

Hultbräken, *Thelypteris phegopteris*

Många ormbunksnamn slutar på bräken. Se i en flora. Här är två av dem. Titta noga så kan du lätt skilja dem från varandra. Båda är ganska små, 20-30 cm. Hultbräken har de två nedersta bladen nedåtriktade som mustascher - ett bra "kom ihåg". På Känsö finns också örnbräken, majbräken, lundbräken, svartbräken och träjon.

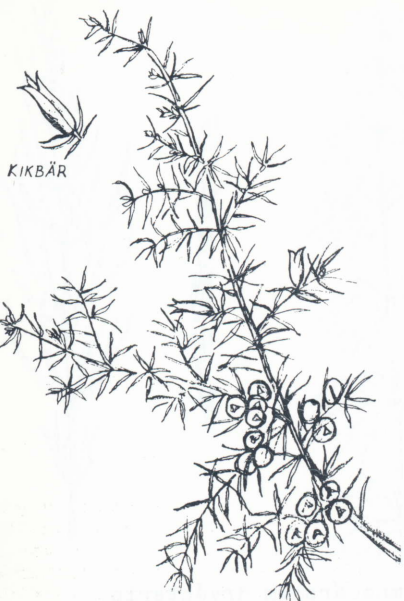

En, Juniperus communis

Enen kan växa som träd eller buske och ibland är den låg och krypande utmed marken. Den kan bli mycket gammal, mer än 1000 år. På försommaren blommar enen, då ryker hanblommornas frömjöl i moln runt enen, den vindpollineras. Frukterna är små "bärkottar", som mognar långsamt under två år. Den första hösten är de gröna, den andra mognar de och blir blåsvarta. De användes som krydda till viltstek, till enbärndricka och till gin och genever. Enris användes vid rökning av skinka, korv och fisk. Förr trodde man att man kunde fördriva sjukdomar med rökning av enris i sjuksalar. Eheträ användes till smörknivar, byttor, knappar, brickor och andra småsaker. Förr byggde man gärdsgårdar av enstörar och band ihop dem med barken, som är seg och stark. Enekvistar över dörren jagar bort häxor.

Engallmyggan lägger ägg på barren, som blir tjocka och växer ihop kring ägget. Där inne kläcks ägget till en liten orangefärgad larv, som blir en ny engallmygga. De gallbildningarna kallas kikbär, för man kokade dem i mjölk och gav den som medicin mot kikhosta. Det är inte konstigt att man förr fick lära sig att hälsa på denna hjälpsamma buske.

Pors, Myrica gale

Pors är en liten grenig buske, som växer vid vattendrag. Den blir c:a 50 cm hög. Kvistarna är rödbruna och har hartsrika körtlar, som utsänder en stark doft. Gnugga blad och knoppar, så känner du väldof-ten. Han- och honblommor sitter på skilda buskar och blommar innan bladen slagit ut. Förr användes bladen till smaksättning av öl och mjöd, nu till brännvinskrydda.

Trampört, *Polygonum aviculare*

Trampörten är vanlig vid kanten av gårdvägar och i gräsmattor. Titta genom luppor så ser du hur vackra blommor den har. De kan vara vita, rosa eller röda. Den är en krypande och därför lägger man inte så lätt märke till den.

Man ser ofta en flock sparvar, som äter på gräsmattan. Då är det ofta trampörten som lockar. Det t o m hörs hur de äter.

avicularis betyder att det ät fågelmat

Ängssyra, *Rumex acetosa*

Bergssyra, *Rumex acetosella*

Bergssyran brukar vara mindre och knäppare än ängssyran.

Om du tycker att det är svårt att komma ihåg vilken du har framför dig, så kan du få mitt "kom ihåg knep": bergssyran måste vika upp bladspetsarna för att inte stöta mot berget. Smaka på blad. *acetosa* betyder syrlig, *acetosella* något syrlig.

Pilört, *Polygnum amphibium*

Det finns flera olika sorters pilört. De växer både på land och i vatten och blommorna har varierande färg, vit, grön, röd. Titta hur växten ser ut vid bladfästena, så förstår du varför den hör till "Slidknäväxterna" amphibium betyder att den växer både på land och i vatten.

Gårdsskräppa, *Rumex longifolius*.

Skräppor blir ganska högvuxna och får tätt med blommor. De vissna skräpporna står kvar hela vintern. Har du som jag plockat av de bruna frukterna och lekt att det är kaffe? Det finns fler arter skräppa. *longifolius* betyder långa blad

Grässtjärnblomma, *Stellaria graminea*

Grässtjärnblomma är vanlig.

Blommorna är vita och c:a 1 cm i diameter.

stellaria betyder att blomman är stjärnlik, graminea att växten är gräslik.

Den tar ofta stöd av andra växter.

Rödnary, *Spergularia rubra*

Rödnary är en liten nedliggande ört med rödvioletta blommor. Bladen är korta, tråksmala och klibbiga. Den växer i kanten av gräsmattor och på flera ställen utmed naturstigen där det är torrt.

rubra betyder röd

Strandglim, *Silene maritima*

Strandglim växer på torra, grusiga ställen vid havsstranden. Blommorna är vita. Foderbladen är sammanväxta och ser ut som en uppblåst ballong.

maritima betyder att den växer vid havet

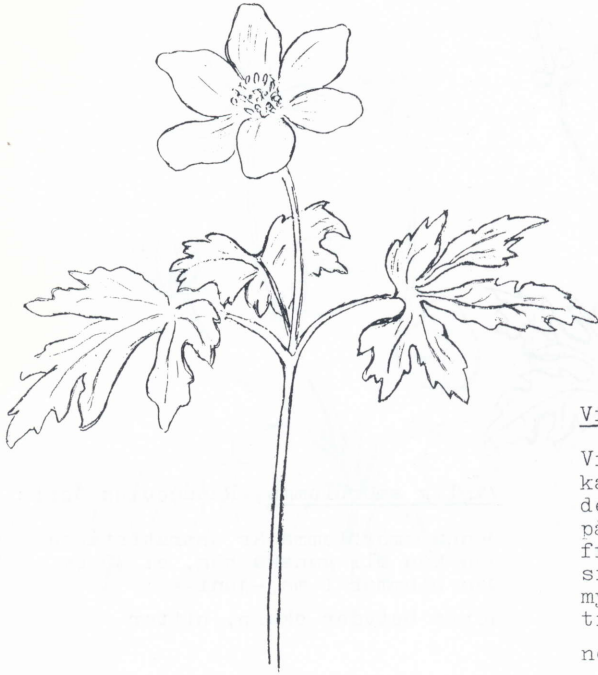

Bergglim, *Silene rupéstris*

Bergglim är mycket mindre än strandglim och har små, vita blommor. Vissa år blommar den mycket rikligt på berg och i skrevor. Den finns på flera ställen där det finns berg.

rupéstris betyder att den växer på klippor

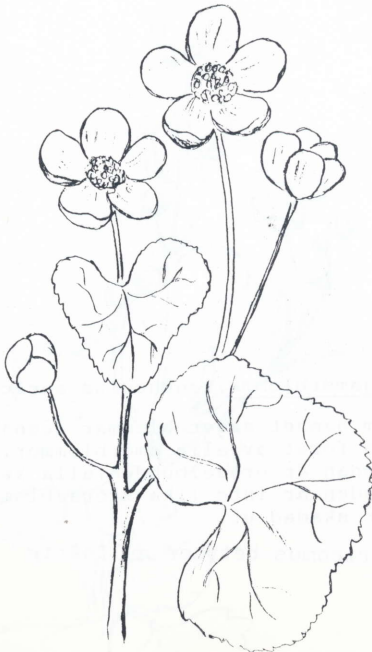
Det är ganska vanligt att denna (och vissa andra) nejlikväxter har blommor, som ser smutsiga ut. De är då angripna av en parasit, en sotsvamp, som sitter i ståndarknapparna

Vitsippa, *Anemone nemorosa*

Vitsippan är nog vår mest älskade vårblomma. Alla känner igen den. Den växer i skog, hagar och på ängar och har en lång rotstam från vilken det växer upp nya vitsippor. I fröna finns en olja som myrorna tycker om, så de hjälper till att sprida växten.

nemorosa betyder växer i lundar

Kabbleka, *Caltha palustris*

Kabblekan har ganska stora, gula blommor och kraftiga stjälkar. Den växer på fuktiga ställen och blommar i maj-juni. Fröna kan flyta och sprids med vatten. Du hittar kabblekan vid många vattendrag.

palustris betyder att den växer i kärr.

Vanlig smörblomma, Ranunculus acris

Denna smörblomma är upprättstående
och kan bli ganska hög, c: 30 cm
Den blommar i maj-juni

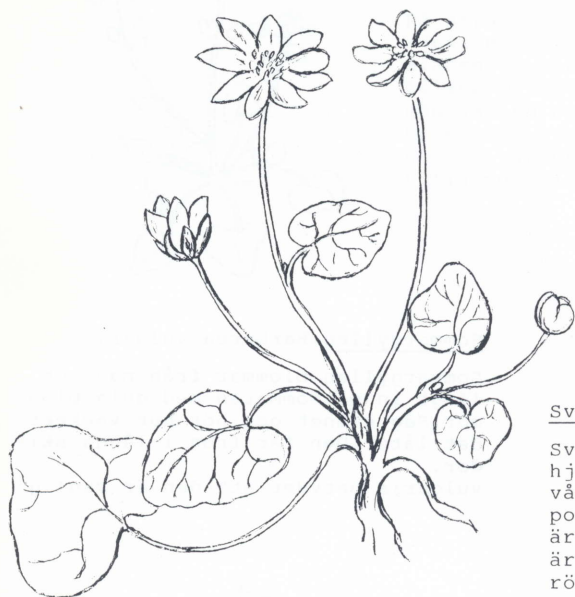
acris betyder skarp, bitter

Majsmörblomma, Ranunculus auricomus

Som namnet säger blommar denna i
maj först av alla smörblommor.
Kronan är oregelbunden, alla kron-
bladen är inte lika stora, blomman
ser skadad ut.

auricomus betyder gullhårig

Svalört , *Ranunculus ficaria*

Svalörten har gula blommor och nästa hjärtlika blad. Den blommar tidigt på våren samtidigt med vårlök och vitsippor. Det är lätt att veta att det inte är smörblomma. Den kommer senare. Bladen är blanka och glatta. Den har tjocka rötter med näring, som gör att den blommar tidigt. Den trivs bäst på fuktig mark. Efter häftiga regnskurar kan blommor och förna på marken spolas bort, så att de ljusa uppsvällda rötterna blir liggande synliga på jorden. Det trodde man förr var ett järkecken-"det hade regnat himlavete". Men det vetet är gottigt.

ficaria betyder fikon, det syftar på tjocka rötterna

Revsmörblomma, *Ranunculus repens*

Det finns många olika sorters smörblommor och en av dem på Kängö är revsmörblomman. Man känner igen den på att bladens mittlob är skaftad. Det bildas långa revor, som slår rötter så att det blir nya plantor. Den blommar i juni.

repens betyder att den har krypande revor

Sommargyllen, Barbaréa vulgáris

Sommargyllen blommar från maj och långt in på sommaren med gula blommor. Säg namnet och hör hur vackert det låter. Den får frön i långa skidor.

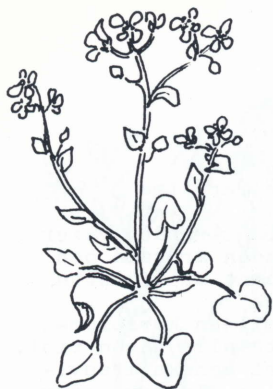
vulgáris betyder att den är vanlig

Nagelört, Eróphila verna

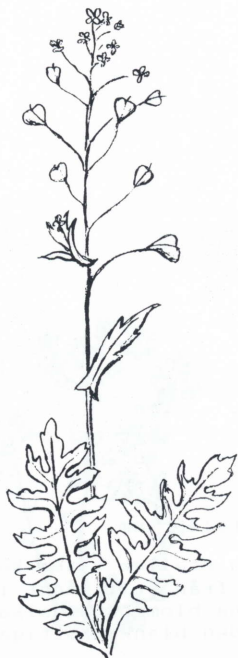
Tidigt, ibland innan snön smält, kan du hitta nagelörten vid klippor, berghällar och på sandiga ställen. Den är mycket liten i början så du får titta noga. Den har små, vita blommor och får små, ovala, något spetsiga frökapslar, som någon tycker liknar babynaglar — därav namnet.

verna betyder att den blommar på våren

Skörbjuggsört, *Cochleária officinális*

På stränderna blommar skörbjuggsörten i maj-juni med vita blommor. Blåcen är blanka, tjocka och köttiga. De innehåller mycket C-vitamin. Därför plockade sjömän växten och åt för att motverka C-vitaminbrist som kunde ge upphov till skörbjugg, när de var ute på långfärd och inte hade tillgång till frukt eller grönsaker

Lomme, *Capsella bursa-pastóris*

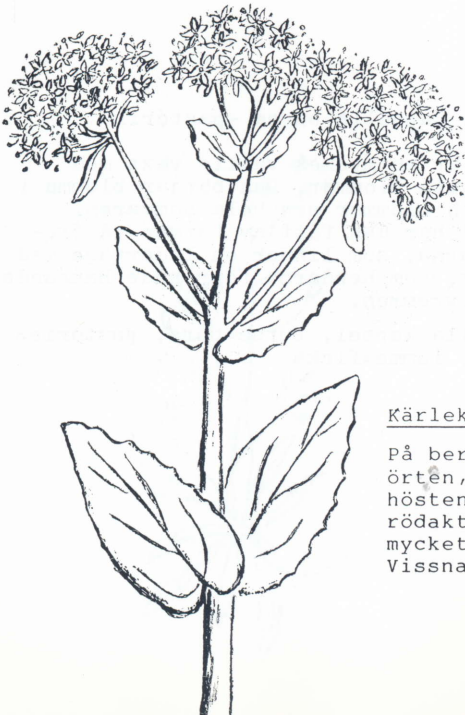
Lomme är en mycket vanlig växt med små, vita blommor. Den börjar blomma i maj och blommar sen hela sommaren. Namnet har den fått av formen på frökapslarna, som liknar en läderpåse med pengar, som herdarna förr hade hängande vid livremmen.

capsella=kapsel, bursa=börs, pastoris=herde, lomme=ficka

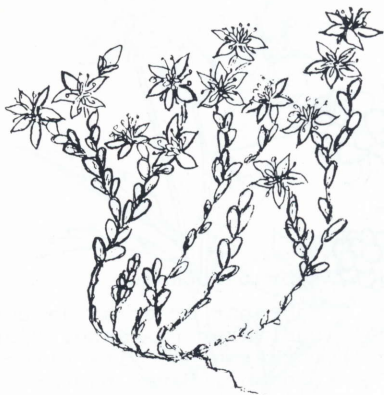
Marviol, *Cakile marítima*

Bland stenar vid stranden växer marviolen. Bladen är kala och köttiga, blommorna är violetta och väldoftande. Den tillhör familjen korsblomiga och är inte alls någon viol. Namnet är alltså ganska missvisande. Marviolen blommar under senare delen av sommaren.

Kärleksört, *Sedum teléphium*

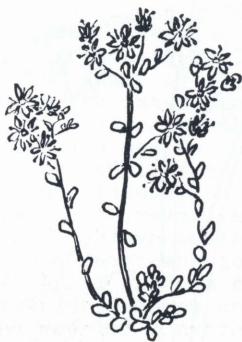
På bergiga, steniga ställen växer kärleksörten, som blommar från juli långt in på hösten med gulgröna blommor. Stjälkarna är rödaktiga och bladen blanka, köttiga med mycket vatten i. Vissna blommor kan stå kvar under vintern.

Gul fetknopp, *Sedum acre*

Fetknoppen blommar med gula, vackert symmetriska, stjärnlika blommor på stenar och berghällar i juni. Bladen är små, tjocka, äggformiga och kan lagra mycket vatten. Växten är grön året om.

acre betyder att den har skarp, bitter smak

Vit fetknopp, *Sedum album*

Bland stenar och berg växer vit fetknopp rikligt och ofta mattbildande. Blommorna är vita på upprätta greniga skaft. Bladen är små, korblika, tjocka och ofta brunröda till färgen. Växten är vintergrön och blommorna står kvar som vinterståndare till nästa blomning.

album betyder vit

Björnbär, *Rubus*

Björnbär är en av de bärbuskar, som växer på Kängö. Björnbärsbuskarna har vita eller skära blommor. Bären består av många små stenfrukter, som sitter tätt tillsammans. De mognar sent på sommaren och är inte goda förrän de blivit alldeles svarta.

På Kängö växer också hallon och blåhallon

Nyponros, *Rosa dumalis*

Blommorna på nyponbuskar kan ha mycket varierande färger - vita, skära, röda. Blommorna kallas nyponrosor. Busken har många vassa taggar. Frukterna är små-ludna nötter, som sitter inne i nyponet, en skenfrukt. Många fåglar tycker om att äta nypon. Flera växter har fått namnet ros utan att vara en egentlig ros: vätteros, stockros, julros, och oändliga är de sagor och berättelser, som beskriver de underbara vildrosorna. På nyponbuskens blad kan man hitta stora, mosslika nystan. De orsakas av en liten gallstekel och innehåller flera larver. I gammal folk-tro gav dessa nystan sömn och kal-las därför sömntorn. Man kunde köpa dem på apotek. Linné skriver i en av sina reseskildringar att man lade sömntorn i barnens vagnar och äldre personers sängar för att ge ro och sömn.

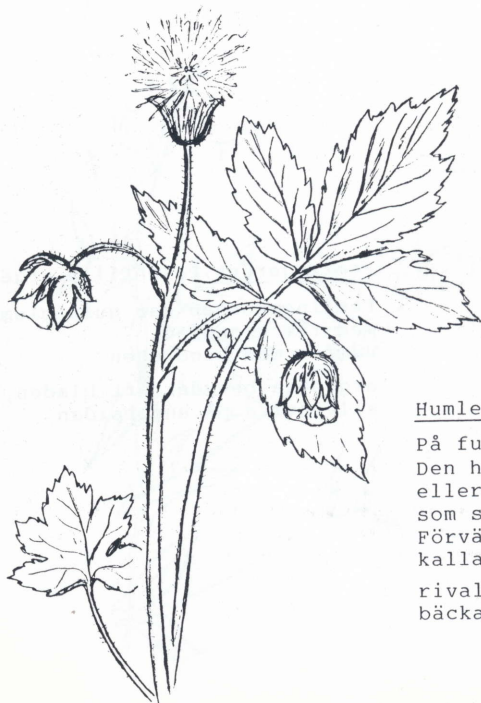

Kråkklöver, *Potentilla palustris*

Kråkklöver blommar hela sommaren med brunröda stjärnlika blommor. Det är ingen klöverväxt.

palustris betyder att den växer i kärr.

Humleblomster, *Geum rivale*

På fuktiga ställen växer humleblomster. Den har hängande blommor med vitgula eller svagt rosa kronblad. Foderbladen som syns mest, är brunröda och håriga. Förväxla den inte med kråkklöver. Den kallas ibland för mormors nattmössa rivale betyder att den växer vid bäckar

Blodrot, *Potentilla erecta*

Växten har fått sitt namn av att jordstammen inuti är röd. Den har gula blommor med fyra kronblad.
erecta betyder upprätt

Femfingerört, *Potentilla argentea*

Femfingerörten har gula blommor med fem kronblad.
Jämför med blodroten

argentea betyder att bladen är silvervita på undersidan

Gåsört, *Potentilla anserina*

Gåsörten är vanlig. Den växer krypande utmed marken och får långa revor. Bladen är grågröna och silverhåriga på undersidan. Blommorna är gula ungefär 2 cm stora.

anserina betyder gås, den växer ofta på stränder där gässen bet

Gulvial, *Lathyrus pratensis*

Gulvial har klängen med vilken den klänger sig fast vid andra växter. Frukten är en balja, som blir brunsvart.

pratensis betyder att den växer på ängar

Kråkvicker, *Vicia cracca*

Kråkvicker har många blåviolettera blommor i klase på stjälken. Bladen har klängen, som slingrar sig om andra växter, så att kråkvickern kan hålla sig upprätt. Den blommar hela sommaren. Fåglar äter gärna fröna, när, baljorna spricker

Häckvicker, *Vicia sepium*

Häckvickern har färre blommor på stjälken än kråkvickern, men varje blomma brukar vara större och mera rödviolett än kråkvickern. Den har klängen och klänger upp i andra växter.

sepium betyder växer vid häckar.

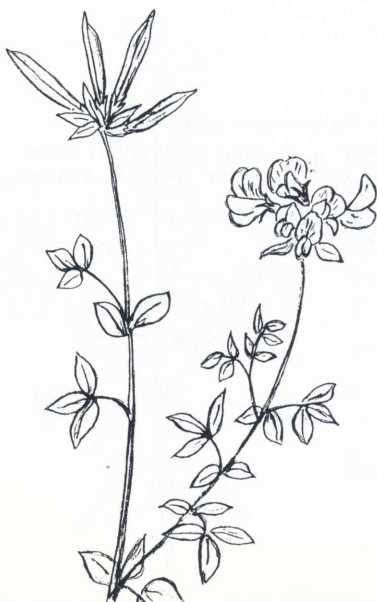

Sötväppling, Mililótus officinális

Vid hamnen på ruderatmark växer gul och vitsötväppling. Det är en 60-70 cm hög växt med gula eller vita blommor i smal klase.

Officinalis betyder att den använts som medicin.

Den vita benämns alba som betyder vit

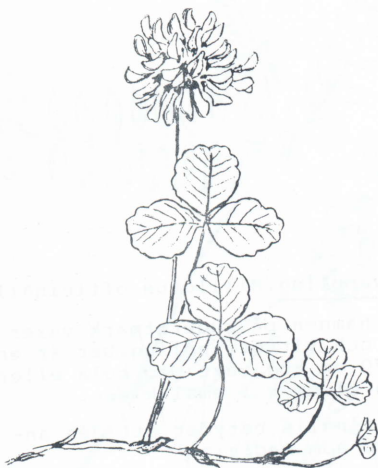

Käringtand, Lotus corniculátus

På torra ställen växer käringtand med gula eller gulorange blommor i flock. Den har inte klängen som gulvial och är mera lågvuxen. Den blommar i juni-juli. Baljorna är uppåtstående.

corniculatus betyder med små horn

Vitklöver, *Trifolium repens*

Både vit och rödklöver växer lite varstans på Känso. Vitklövern har nedliggande stjälkar, som slår rot på flera ställen vid bladfästena. Det som vi kallar blomma är många små blommor, som sitter tätt tillsammans i en blomställning. De är vita, ibland med en skär ton och blir bruna. Blommar hela sommaren.

Latinska namnet betyder att den har tre blad och är krypande

Rödklöver, *Trifolium pratense*

Alla känner nog igen rödklöver, som är vanlig och blommar hela sommaren

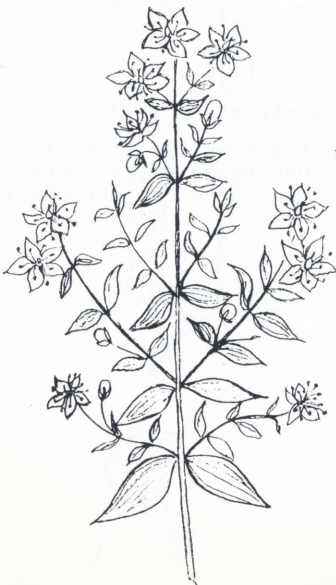
pratense betyder växer på ångar

Harsyra, *Oxalis acetosella*

På skuggiga ställen växer harsyra. Alla barn brukar smaka på bladen och vet att de smakar syrligt. Blommorna kommer i maj och är vita med skära, ibland violetta strimmor. Bladen liknar klöverblad, de är gröna hela vintern. De viker ihop sig i solsken för att inte torka.

acetosella betyder något syrlig

Johannesört, *Hypericum perforatum*
" *maculatum*

Det finns olika sorters Johannesört. Vanligast är äkta Johannesört med två kanter på stjälken och fyrkantig Johannesört med fyrkantig stjälek. De är mycket lika varandra och inte lätta att se skillnad på för den som inte är van. Den äkta Johannesörten har genomskinliga prickar på bladen. Det syns om du håller ett blad mot ljuset. Gnider du knoppar och blommor mellan fingrarna blir du röd. Växtsaften innehåller hypericin, ett ämne som blir rött när det kommer i kontakt med syre i luften. Johannesört är en gammal brännvinskrydda - mannablod eller hirkumpirkum

perforatum betyder genomborrad och *maculatum* fläckig

Styvmorsviol, *Viola tricolor*

I bergskrevorna blommar vissa år massor med styvmorsviol, andra år mindre. Blomman har tre färger: gult i mitten, två mörklila kronblad överst och de andra tre ljusare lila. Det nedersta, största kronbladet har mest gult. Det är sagans styvmor, som tog det mesta smöret till sig själv. Mörka linjer på kronbladen visar vägen in till mitten, där insekter ska hitta nektar. tricolor betyder trefärgad

Skogsviol, *Viola riviniana*

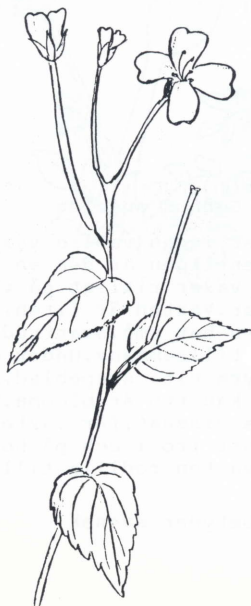
Det är inte lätt att skilja alla violer från varandra. Det finns flera arter på Känsö. Skogsviol är en av dem, den blommar i maj-juni

Rallarros, *Epilobium angustifolium*

Rallarrosen har många olika namn. Mjölkört är ett av dem. Man trodde förr att om kor åt av växten gav de mycket mjölk, därför fick den namnet mjölkört eller mjölke. Rallarros heter den därför att den alltid växte upp där rallarna byggde järnväg. Den är vanlig på torr mark, blir ofta mycket hög och blommar med röda blommor mot slutet av sommaren. Sällsynt finns den med vita blommor (jmf vit ljung). Fröna är håriga och sprids med vinden, när de korkskrusliknande frökapslarna spricker på sensommaren och hösten. Titta också på växten på vintern.

angustifolium betyder att den har smala blad

Dunört, *Epilobium montanum*

Det finns flera olika arter dunört. Bergdunört är en som finns på Känsö. Den är mycket mindre än rallarrosen och har blekare blommor.

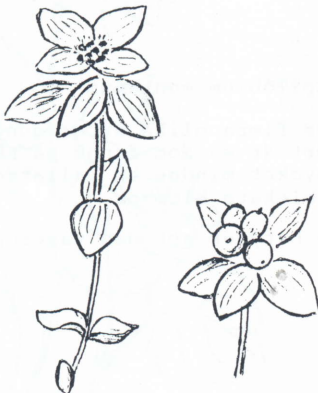
montanum betyder att den växer på berg

Skogsstjärna, *Trientalis europæa*

De vita blommorna gör verklig skäl för namnet. De lyser som stjärnor inne i skogen när de blommar i juni på tunna stjälkar i växtens topp.

Skogsstjärnan är Värmlands landskapsblomma.

Hönsbär, *Cornus suecica*

Hönsbär är ingen vanlig växt på Känsö. Egentligen är den en fjällväxt, som växer rikligt på våta fjällhedar. Växten är liten, 10-15 cm hög. Den har små, svartröda blommor tätt tillsammans. Under dem sitter fyra vita svepeblad, som man lätt kan tro är blomma. När blommorna vissnat, får växten röda bär med ett frö i och på hösten är hela växten rödlila till färgen.

suecica betyder svensk

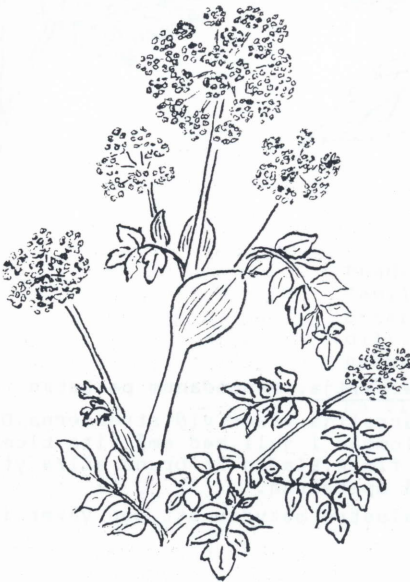
Kärrtörel, *Euphorbia palustris*

Lysande gul blommor kärrtöreln på försommaren på öarnas stränder. Den växer på flera ställen på Käsö. Den är storvuxen med kraftig, ihålig stam. Bladstjälkarna innehåller vit, giftig mjölksaft.

palustris betyder växer i kärr

Vid hamnen i ruderatmark växer den mindre släktingen revormstörel

Strandkvanne, *Angelica litoralis*

Strandkvanne växer rikligt bland stenblock utmed Käsös stränder. Det latinska namnet betyder ängel och en legend berättar att det var en ängel som lärde munkar i ett kloster att använda kvannen som medicin. Bladen kunde användas som lugnande medel, roten mot förstoppning, frukterna var urindrivande. Man kunde koka blad och stjälkar och äta som vi idag gör med spenat och sparris. Munkarna kom sedan på att fröna kunde pressas och smaksätta D.O.M. — Benediktinerlikör.

Kirskål, *Aegopódium podagraria*

Kirskålels blad kommer tidigt och bildar ett grönt täcke på vissa områden. I trädgårdar är den ett hatat ogräs. Man kan äta bladen som sallad och stuvning. Blommorna kommer i juli och många tror att det är hundkåx, men man ser lätt skillnad på bladen. Om man gnuggar bladen känner man att den har krydddoft. Den kallas också kers eller skvallerkål, den påstås spridas snabbare än käringskvaller.

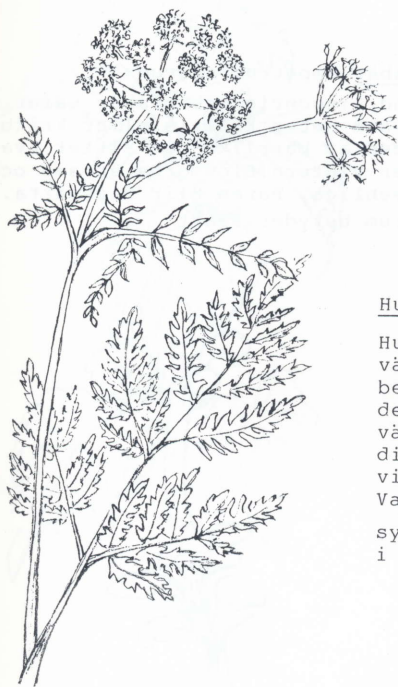
Namnet podagraria talar om att den använts som medicin mot podager (gikt) som är en värksjukdom i lederna.

Kärrsilja, *Peucedanum palustre*

Kärrsilja växer vid stränderna. Den blommar i juli med små vita blommor i flock. Bladen är bruna allra ytterst på spetsarna.

palustre betyder att den växer i kärr.

Hundkåx, *Anthriscus sylvestris*

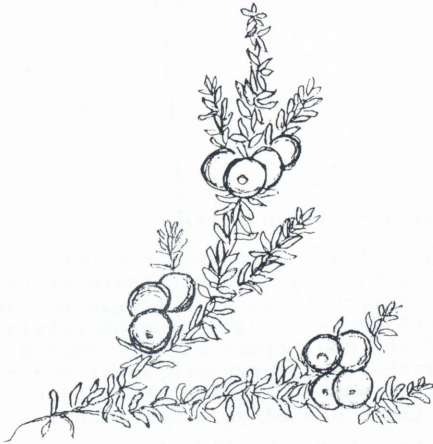
Hundkåx kallas också hundloka. Det är en växt som har ökat snabbt senare år. Det beror på mycket kväve i naturen. Det är den vanligaste av våra flockblomstriga växter och den pryder på försommaren dikeskanter, skogsbryn och ängar med sitt vita flor, som ser ut som brudslöjor. Varje flock har många små blommor.

sylvestris betyder vild eller växande i skog

Hundkåx, kärrsilja och kirskål tillhör familjen flockblomstriga, som har många arter, flera användes som krydda (kummin, dill, fänkål, koriander, persilja, palsternacka, morot), men det finns också flera giftiga (odört, vildpersilja, sprängört). En viktig familj alltså.

Kråkbär, Empetrum nigrum

Bland lingonris och blåbär växer ett ris, som heter kråkris eller kråkbär. Bladen är barrlika och sitter kvar under vintern. Blommorna är små och oansenliga. Bären blir blåsvarta. nigrum betyder svart

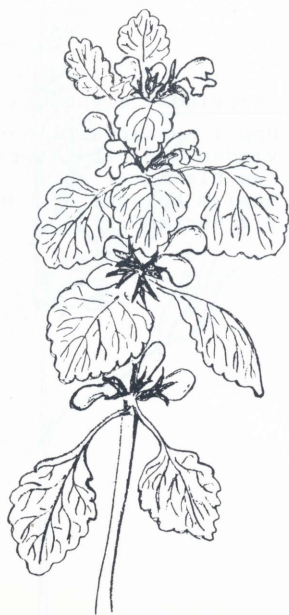
Marrisp, Limonium humile

På den steniga stranden, som delvis översilas av saltvatten, växer marrisp talrikt. Den har spridit sig mycket under senare år. Saltvatten gynnar frönas grobarhet. Marrispen blommar i augusti med ljuslila blommor i ensidiga, täta ax på greniga, styva stjälkar. Marrispen har blivit symbol för Käsö flora.

Vitplister, *Lamium album* (blindnässla)

Många tror att det är en brännässla, men känn på den, så märker du att den är mjuk. Den är vanlig och blommar under stor del av året. Tag en blomma och sug. Då förstår du varför bin och humlor gärna besöker den.
album betyder vit

Rödplister, *Lamium purpureum*

I april-maj blommar rödplister med små purpuröda blommor.

purpureum betyder purpurfärgad

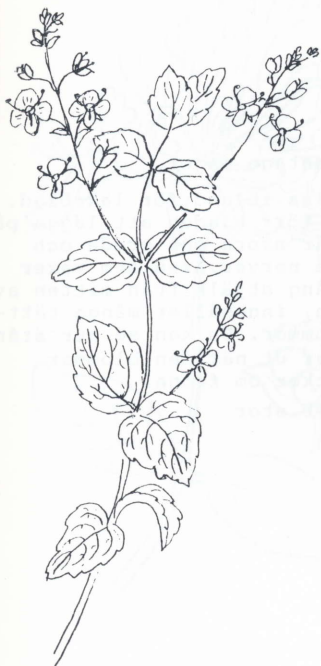
Gulsporre, Linaria vulgaris

Under senare delen av sommaren hittar du gulsporre lite varstans. Den har många lysande, gula blommor samlade i tät klase. Varje blomma har en lång sporre med nektär, som lockar humlor och bin. vulgaris betyder att den är vanlig

Snårvinda, Calystégia sépium

Upp i buskarna slingrar snårvindan med vita stora blommor. Den blommar i juli. sépium betyder att den växer vid häckar

Teveronika, Veronica chamaedrys

Det finns många veronikor, men den som de flesta lägger märke till är teveronikan med himmelsblå blommor och vita ståndare. Många kallar den för mormors glasögon. Titta på ståndarna så förstår du varför. De är två till antalet.

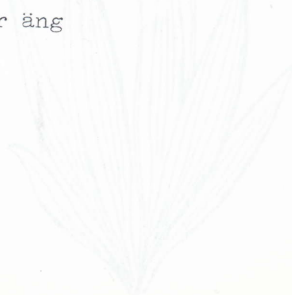
chamaedrys betyder dväргеk

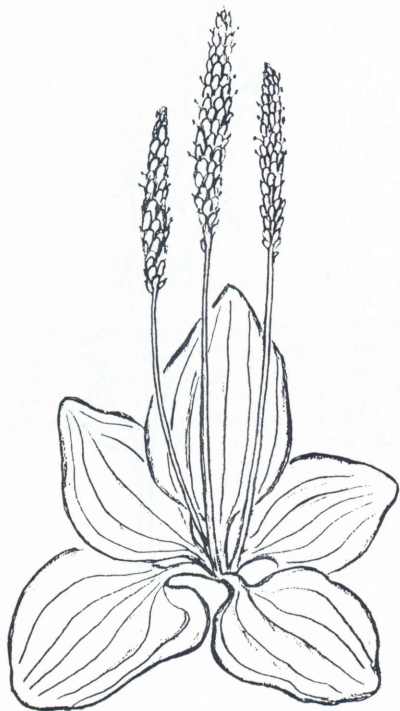

Ängskovall, Melampyrum pratense

Ängskovall hittar du blommande i juli-augusti. Blommorna är vitgula. Man säger att den är halvparasitisk. Det betyder att den tar en del av sin näring från andra växters rötter. Den svartnar vid torkning - melanos betyder svart.

pratense betyder äng

Groblad, Plantågo major

Groblad kallas ibland för läkeblad. Man använde förr bladen att lägga på sår. Bladen är stora och breda och har kraftiga nerver. Axen, som växer upp på en lång stjälk från mitten av bladrosetten, innehåller många tättsittande blommor. Du kan se hur ståndarna sticker ut när den blommar.

Fåglarna tycker om fröna.
major betyder stor

Svartkämpar, Plantågo lanceolata

Svartkämpar har inte så breda blad som groblad. De är smala, lansettlika (= lanceolata). Axen är korta och mörka nästan svarta. När de blommar ser man gulvita ståndare som sticker ut. Både groblad och svartkämpar är vanliga.

Kaprifol, *Lonicera caprifolium*

Kaprifol kan inte växa upprätt av sig själv. Den är en av Sveriges tre vilda lianer och slingrar sig kring andra träd och buskar. Den kan också växa uppför klippbranter. Den blommar i juli med gulorange väldoftande blommor. De doftar starkast på kvällen och lockar nattflygande insekter med långa sugsnablar, som kan stickas ner i den långa pipen. Frukten är ett rött, giftigt bär. Kaprifol är Bohusläns landskapsblomma. caprifolium betyder getblad. Besksöta och murgröna är de två andra svenska lianerna.

Blåklocka, *Campanula rotundifolia*

Det finns flera olika blåklockor. Detta är en av de vanligaste. Den är spröd och ganska liten. Den blommar i juli-augusti.

rotundifolia betyder runda blad, det är rosettbladen längst ner, som är runda

Röllika, *Achillea millefolium*

Röllikans blomsamling är sammansatt av många små korgar. Den doftar starkt. Färgen är varierande, oftast vit men kan ibland bli röd. Röllikan är en gammal medicinalväxt.

millefolium betyder att den har många småblad

Renfana, *Tanacetum vulgare*

Renfanan saknar strålblommor liksom gatkamomill. De gula knapparna är korgar med många småblommor i stora kvastliknande samlingar. De doftar starkt. Ofta samlas massor med insekter på växten. Många plockar renfana och har den torkad i vas hela vintern.

vulgare betyder vanlig

Baldersbrå, *Matricaria inodora*

Baldersbrå blommar hela sommaren.
Många tror att den heter prästkrage
men titta i florán så ser du tydliga
skillnader.

På stränderna hittar du baldersbrå med
köttiga blad.

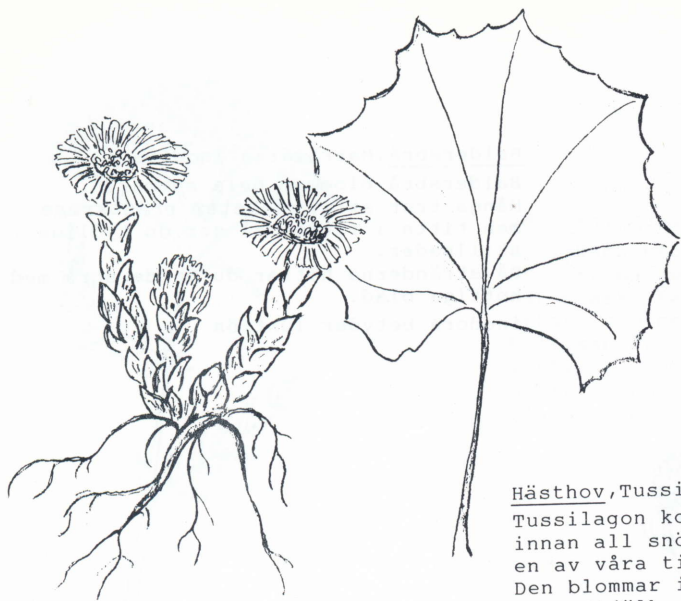
inodora betyder luktlös

Gatkamomill, *Chamomilla suaveolens*

Gatkamomill ser ut som en baldersbrå,
som förlorat strålblommorna. Men det är
en art utan strålblommor. Den har bara
de gulgröna blommorna tätt i en korg.

suaveolens betyder välluktande

Hästhov, Tussilågo fårfara

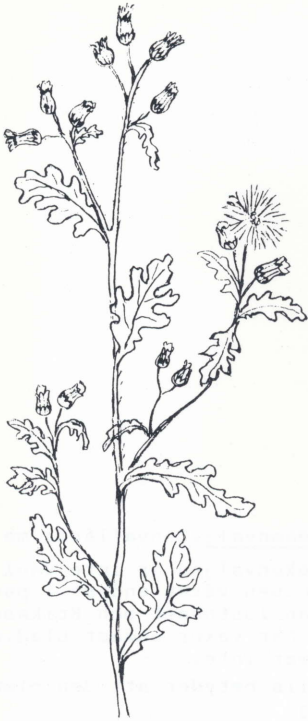
Tussilagon kommer tidigt, ibland innan all snön smält bort. Det är en av våra tidigaste vårblommor. Den blommar innan bladen kommer fram. Stjälkarna är täckta med rödbruna fjäll. Efter blomningen får frukterna, fröna, håriga penslar, som flyger iväg med vindens hjälp. Bladen har samma form som en hästhov och kan under sommaren bli mycket stora
Tussilagon har använts som host-
medicin.

Tussi betyder hosta, farfara möjlig (bladen är mjöliga på undersidan)

Gullris, Solidågo virgåurea

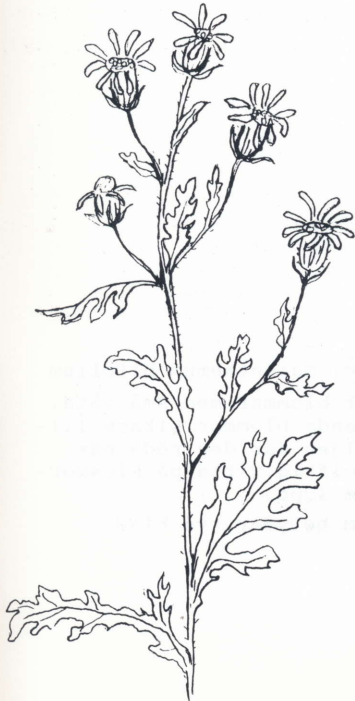
Gullris blommar under senare delen av sommaren. Den kan bli ganska hög c:a 50-70 cm. Blomkorgarna är gula och sitter samlade i en tät klase.
solidago=tät
virgaurea betyder gullris

Korsört, *Senecio vulgaris*

Korsört är en oansenlig växt, som många inte lägger märke till. Den saknar strålblommor och ser ut som om den är i knopp eller har vissnat.

vulgaris betyder vanlig

Klibbkorsört, *Senecio viscosus*

Klibbkorsörten är, som namnet anger, starkt klibbig. Den är ofta större än vanliga korsörten och blommorna syns mera. Den har strålblommor fast något bakåtrullade.

viscosus betyder klibbig

Liljekonvalj, *Convallaria majalis*

Liljekonvaljen är inte vanlig på Känsö. Den växer endast i parken mellan lusthuset och Erikssons grav. Där växer endast blad, den blommar inte.

majalis betyder att den blommar i maj

Ekorrhör, *Maianthemum bifolium*

Ekorrhör blommar med små vita, väldoftande blommor. Liksom liljekonvaljen får den röda bär och är giftig. Titta på blommorna genom lupp.

bifolium betyder två blad

Påvelunds Tryckeri, Nya Varvet

1996